

Gülden zcan'ın Anısına

Kaybın analitiği

Nisha Nath

ÖZET

Dr. Gülden zcan'ın anısına düzenlenen panel; Kadın Akademikler Konuşma Dizisi, Lethbridge Üniversitesi

ANAHTAR KELİMELELER

Gülden zcan, feminist bilgi, Lethbridge niversitesi, beyaz olmayan kadın akademikler

New articles in this journal are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 United States License.

This journal is published by [Pitt Open Library Publishing](http://pittopenlibrarypublishing.com).

GÜLDEN ÖZCAN'I ANARKEN: KAYBIN ANALİTİĞİ

Ben Nisha Nath. Athabasca Üniversitesi, İnterdisipliner Çalışmalar Merkezinde çalışıyorum. Çalıştığım kurum amiskwaciwâskahikan'da, sömürgeci dilinde Edmonton olarak biliniyor. Bir süredir, kişinin kendisinin yaptığı çoklu seyrüseferin ve yolculukların ya da ailemi 1960'ların sonunda bu bereketli tarım topraklarına sahip şehrin ekstraktif beyaz üstünlüğüne getiren söykütüğe yazılı göçlerin, farklı konumlardaki beyaz olmayan kadınları, Gülden'in ifadesiyle "taşlarla ve dikenlerle" (Özcan 2022, 14) dolu patikalarda belirli ilişkisel sorumluluklara doğru çağırısı üzerine düşünüyorum ve bu konuda Gülden'den öğreniyorum.

Hepimiz gibi, Gülden'le kişisel, entelektüel, birlikte çalışmaya dayalı ilişkim acımasızca kesildi – ve belki, birçoğunuzun aksine Gülden'le yollarımızın kesişmesi daha yakın bir geçmişte oldu. Ama bir araya gelişimiz kesinlikle kendiliğindendi/tesadüfidi. Gülden'i ilk olarak SNAC¹'ın Kadın Akademikler Konuşma Dizisiyle (2020) işbirliğinde sponsor olduğu bir etkinlikte yaptığım konuşmada tanıdım; anlayışlı, düşünceli ve dikkatli bir yorumcuymdu. Konuşmamda, her ikimizin de kendi kurumlarımızda uğraştığımız ırkçılık karşıtı ve baskı karşıtı çalışmalara ve Eşitlik, Çeşitlilik ve İçerikleme (*Equity, Diversity & Inclusion*, EDI) akademisinin önümüze serdiği şartlara itiraz ederken dayandığımız ortak ethosa işaret ettim. Bir ay sonra güvenlik üzerine bir sempozyumun katılımcıları arasında adını gördüm - British Academy ve Kanada İleri Araştırma Enstitüsü (*Canadian Institute for Advanced Research*) tarafından ortaklaşa düzenlenen Knowledge Frontiers Symposium on Security (Güvenlik Üzerine Bilgi Hudutları Sempozyumu). İlk karşılaşmamızda çalıştığımız kurumlarda kriz anında çalışmaya davet edilişimiz hakkında konuşmuştuk. Dolayısıyla, güven(siz)liğin devletler tarafından düzenlenmesi üzerine eleştirel okuma geliştirmekle uğraşmakta ortaklaşıyorduk.

Söz konusu sempozyumla ilgili özellikle tedirgindim. Gülden'in ismini görür görmez ona ulaştım; dayanak arayışındaydım. Sempozyuma katılımımızla ilgili birlikte fikir yürüttük, sürece dair ortak akıl karışıklığımızı sakınmadan paylaştık; mütevazı duruşlarımızı açık ederken rahatsız olmadık. Aynı zamanda kırılmalılığı şeyleştirilen çerçevelerden hoşnutsuz olmamız ve bu çerçeveleri analizde birbirimize bağlandık. Ve nihayetinde en yoğun işbirliğimiz, Tarek Younis ve Evam Light'in da dâhil olduğu bir projeye başladı; güvenlikle ırksal kapitalizmin kesiştiği noktaları inceliyoruz. Tarek'le güvenlik üzerine çalışan ve genellikle ırksallaştırılmış akademiklerin yüzleşmek durumunda kaldıkları temel güvensizliği ve güvencesizliği haritalandırma çalışması yürütmeyi de istiyorduk. Bu ortak çalışmalar devam ediyor; ama Gülden'in yokluğunda zamanda donmuş gibiler. Ama şunu söyleyeceğim; şu kısacık zaman zarfında Gülden'in çalışmasıyla birlikte devam etmenin verdiği sıcaklık bu projelere yeniden nefes ve hayat katıyor.

Bugünkü kısa yorumlarımı hazırlarken içerisinde bulunduğumuz iki dünyanın birbiriyle nasıl çarpıştığını düşünüyordum – iki kurumsal dünyamız, kişisel dünyamız ve bir yanda eşitlik ve ırkçılık karşıtlığı üzerine diğer yanda güvenlik ve güvensizlik üzerine epistemik emeğimizi talep eden dünyalar. Bu dünyaların birbirine bulaştığı ve birbirini imlediği çok önceden belliydi. Bugünkü konuşmaya hazırlanırken 'toparlama' işine giriştim – Gülden'le yazışmalarımızı 'toparlama' ve yeniden okuma, Gülden'in elimdeki kayıtlarını dinleme, notlar alarak bu yazışmalara ve konuşmalara (yeniden) tanıklık etme, şu andaki çalışmamı bu temelde yeniden yazma ve ardından Gülden'i bu çalışmada farklı yollarla yaşatma sürecini başlattım. Başka bağlamlarda mektupları toplamak üzerine daha önce de konuştuğum (Nath 2020); bu yaptığım biraz ona benziyordu. Kendimi, bir çeşit boşlukta ya da boş bir mekânda ona sormaya ya da onunla birlikte uğraşmaya ya da üzerinde düşünmesini sağlamak için fırsat bulamadığım sorularla Gülden'in kaybına tanıklık ettiğim bu çelişkili uzamda buldum. Ama aynı zamanda, toparlama, Gülden orada *olduğu* için mekânın dolduğu bir süreci de başlattı. Gülden, hepimize hediye ettiği müdahaleleriyle artık kolektif düşünce soykütüğümüzün bir parçası olarak burada. Özellikle "Üniversite ve Dünyaları" üzerine düşünürken yapmaya başlamamız yönündeki kışkırtmalarıyla burada.² Bugünün ötesine de bakmak için birkaç kışkırtma örneğini paylaşmak istiyorum.

İlk olarak, Gülden'in çalışmalarına (yeniden) tanıklık ederken kayıp, sorumluluk ve çelişki temalarını görüyorum. Akademide ve özellikle EDI akademisinde—bu üç harfin beyaz üstüncülüğünü, sömürgeciliği, militarizmi, heteropatriyarkayı, emperyalizmi ve işgali yeniden paketlemek için kurumsal olarak kullanıldığı akademide—*bu* akademide, pek çok kayıp deneyimiyoruz—bu kaybın büyük bir kısmı yapısal ve sistemik. Sistemik olarak ayıklanıp uzaklaştırılan öğrencileri kaybediyoruz; devam edemeyen güvencesiz öğretim elemanlarını kaybediyoruz; akademinin şartlarını özellikle reddedenleri kaybediyoruz; devlet destekli şiddet ve güvenlik adı altında gözetleme vasıtasıyla siyaseten yerinden edilen akademikleri kaybediyoruz ve Gülden gibi bizi ve bulunduğumuz yerleri aydınlatanları kaybediyoruz. Gülden bu epistemik bağlantıları bir araya getiren bir düşünürdü; kendi emeği, *This Bridge Called My Back* (der. Cherrie Moraga ve Gloria Anzaldúa) ile bu ekstraktif kurumlar ve bu kurumlara sinmiş ırkçılık ve kadın düşmanlığının bedenlerimize ve sağlığınıza ne yaptığı arasındaki bağlantıyı da... (Özcan, 2022, 14).

Akademide bu kayıpla yeterince halleşmiyoruz; ya da daha kesin bir şekilde söyleyecek olursam, söz konusu 'kayıp', başka analitiklere bağlayabileceğimiz bir analitik—Gülden'in çalışmalarında pasifikasyonla ilgili olarak yaptığı da bu. Bir analitik olarak kayıpla halleşmedikçe çok fazla teslim oluyoruz, çok fazla şeyi teslim ediyoruz; salt söz konusu ilişkileri kaybetmiyoruz, söz konusu epistemik emeğin, bedenleşmiş deneyimlerin ve bedenleşmiş bilginin

¹ SNAC+ - The Support Network for Academics and Students of Colour+ Allies (Beyaz Olmayan Akademikler ve Öğrenciler İçin Destek Ağı+Ahbapları) Lethbridge Üniversitesinde öğrencilerin, idari personelin ve öğretim elemanlarının oluşturduğu, eşitlik ve ırkçılık karşıtlığı için faaliyet gösteren bir destek ağı. Gülden bu grubun çekirdek üyelerindendi.

² Lethbridge Üniversitesi'nin 2022-2023 Kadın Akademikler Konuşma Dizisi "Üniversite ve Dünyaları" tematiği üzerineydi. Konuşmacılar ve dinleyiciler "Üniversite nedir? Üniversite kimin çıkarlarına hizmet eder ve hangi topluluklara ve yaşam tarzlarına zarar vererek dışarıda bırakır?" soruları üzerine düşünmeye davet edildi.

Footnote Continuation:

buradalığını da kaybediyoruz. Esasen, bir analitik olarak 'kayıp'la halleşmekle onu reddetmeyi de sürece katıyoruz; zira burada olmayı çağırıyor. Gülden'in çalışmaları kayıpla halleşir; bunu yaparken pasifikasyon, güvenikleştirme, karşı koyma ve direniş lensini kullanır—çünkü Gülden, çalışmalarında kamuların güvenikleştirme süreçleri boyunca mobilize edilmesinin, düzenlenmesinin ve yaratımının teslim olunamayacak ve teslim olunmaması gereken bir çeşit yoksunluğu/dışarıda bırakılmayı temsil ettiğini söylüyor (Coşar ve Özcan, 2021; Özcan, 2017). Gülden'in çalışmalarında, bir analitik olarak kayıpla halleşmenin aciliyetini gören bir çağrı ve davet görüyorum.

Gülden'in çalışmalarını okurken karşılaştığımız bir risk var: Salt güvenikleştirme ve pasifikasyon taktiklerine odaklanmak mümkün. Ama bence bu Gülden'in çalışmalarının esasını ortadan kaldırır—bu esas, söz konusu kayıplara teslim olmaya itirazla görünürleşir. Bunu *Scholars at Risk*³ bünyesindeki çalışmalarında ve Türkiye'deki pasifikasyon üzerine yazdığı metinlerde açıkça görüyoruz (Özcan, 2014). Böylece, çelişkili bir şekilde bugün hem üzgünüm hem mutluyum. Çünkü, Gülden'in çalışmalarını *bu şekilde* resmettiğimizde söz konusu kayba teslim olmaya ve Gülden'in epistemik emeğinden vazgeçmeye itiraz ediyoruz. Bu ise onun araştırmalarını, etik duruşunu ve bağlılıklarını devam ettirir; onca şeyi silmek için çalışan neoliberal EDI akademisine birçok açıdan karşı çıkar.

İkinci ve şu ana kadar söylediklerimle bağlantılı olarak neoliberal EDI akademi yapılandırma mantığına karşı çıkış ve derin bir şüphecilikle yaklaşımdan bahsetmek isterim—bu Gülden'in çalışmalarında açıkça görülür. Gülden, bilimsanlığını canlı bir şekilde gösteren geniş kapsamlı temaları—güvenikleştirme, polislik, karşı koyma ve direniş, güvencesizlik, neoliberalizm, pasifikasyon, kamular—hizmet sektöründe işe girmeyi nasıl kavramsallaştırdığı, bu işi hayata geçiren değişim teorileri (Tuck 2018), üniversitenin geçmişte ve bugün ne olduğu ve kurumsal EDI pratiklerinin paradoksal olarak ne yaptıkları arasında içsel bağlantılar kurardı. Diğer bir ifadeyle, çalışmalarıyla devlet, sermaye ve devlet gücünün kullanımı arasında bağlantı kurmaya iter. Bilimsel çalışmalarının büyük bir bölümü Türkiye'ye odaklanır; ama yazdıklarında bizi bağlamsal olarak tetikte olmaya ve birçok örnekte tanık olduğumuz, akademinin yeniden yazılmasına şüpheyle yaklaşmaya davet ettiğini okuyorum. Piyasaya göre karar verilen araştırmalar, piyasa-dostu müfredat, üniversitelerin nasıl kaynak bulduğu, üniversitelerin birincil hedeflerinin yeniden tanımlanması, toplumsal dayanışma biçimlerinin çözülmesi, özel üniversitelerin sayısında artış, akademik emeğin gittikçe daha da güvencesizleşmesi ve ücretsiz fazla mesainin artışı hakkında (Özcan 2020).

Yakın arkadaşı Simten Coşar'la birlikte yazdığı bir makalede güvenliği tanımladıkları bir kısmı alıntılanmak isterim:

Güvenlik aktif ve bitmemiş bir projedir. Toplumsal bir proje rasyonelleştirilmiş, bir şekilde tutarlı, özenli bir şekilde planlanmış, belirli hedeflere, failere, araçlara, teknolojilere ve stratejilere sahip görevlere işaret eder. Dolayısıyla, güvenlik

projeleri hiçbir zaman tamamlanmaz; yönetilenlerin direnişi nedeniyle niyet edilmemiş sonuçlar üretir; verilen yanıtı bağlı olarak güvenlik projeleri, yapıları itibarıyla değişir, bırakılır ya da önemli bir dönüşümden geçer. Kriz zamanında güvenlik projeleri ortakduyunun güvenlik kaybını temelde imalatı vasıtasıyla genel kamuya hitap eder (Coşar ve Özcan, 2021, 38 – *metindeki alıntılar eklememim*).

Gülden, güvenliğin gerçek anlamının, emeğin sömürüsüne ve "sermaye birikimine, özel mülkiyetin güvenliğine uyan [bir] toplumsal düzeni" plânlamak olduğunu hatırlattı (Özcan, 2014, 38). Dahası, neoliberalizm kapsamında bizatihi güvenliğin, bireylerin sorumluluğundaki öz-bakımın bir parçası olarak inşa edilmesinde güvenlik söyleminin hegemonik etkisinden bahsetmek gerekir (Özcan, 2014, 39). Bu ortakduyu olarak kurumsalır ve yurttaş özneler olarak bizler, güvencesizlik "söyleminin taşıyıcıları, gözetleme faileri ve savaşıncıları oluruz" (Özcan, 2014, 39). Güvenlik bize bir şey yapar—bizi dönüştürür, değiştirir, üretir. Örneğin, polislin gücüyle ilgili olarak şunları yazar: "...[P]olis gücü potansiyel olarak karşı koyan her türlü nüfusu, sıklıkla önceden davranarak kamuya; diğer bir ifadeyle, hitap edilebilen, sorumlu, hesap verebilir ve şeffaf bir özneye dönüştürür. Bu ise karşı koymayı öngörülebilir, tersyüz edilebilir kılar ve anonimlikten çıkarır" (Özcan, 2017, ii).

Gülden'in güvenlik üzerine geniş kapsamlı yazılarına yöneliyorum. Burada akademinin saldırı altında olduğu, karşı koyan ve yeniden canlanan bilgi soykütüklerinden doğru ders anlatanların hâlâ hedef gösterildikleri bu özel anda şu sorular gündeme geliyor:

- Neoliberal otoritarizm neoliberal bağlamlardaki bilgi üretim süreçlerinde nasıl işliyor? (Özcan, 2020, 60)
- Üniversite kimi ve neyi güvence altına alıyor?
- Kurumsallaşmış EDI neyi ve kimi güvence altına alıyor?
- Üniversitenin pasifikasyonu nasıl bir şey? Pasifikasyonun teknolojileri ve taktikleri neler? (Özcan, 2020, 74)

Gülden'le bir 'EDI konuşmasında' karşılaşmamızla başlayan ve bir güvenlik sempozyumunda birbirimizi bulduğumuz o anda doktora derecesini yeni almış bir akademik olarak, güvenlik-karşıtı bir araştırma kolektifiyle söz konusu bağlantıları açıklıyordu. Burada güvenliğin nasıl harekete geçirildiğini ve hayatımızın *her* kesitine—politika oluşturan metalar, hak talepleri, ulusal güvenlik, iş güvenliği, işyeri güvenliği, arz bandı güvenliği, çevresel güvenlik, gıda güvenliği—nasıl sızdığını anlatıyordu. Ona göre, güvenlik karşıtı yaklaşım güvenlik söylemlerinin radikal reddini beraberinde getirir; "sömürgeleştirmek ve radikalliğini gidermek" bu söylemlere fayda sağlar. Gülden'in aynı sempozyumda açıkladığı gibi, güvenlik açlığı, sömürüyü, emperyalizmi, çevresel bozulmayı nasıl anladığımızın şifresini yeniden kurar. Ve dolayısıyla burada da, *Gülden'in* özgün katkılarında okuduğumuz kışkırtmasını görüyoruz: Güvenlik karşıtlığını ırkçılık karşıtlığı olarak yeniden kavramsallaştırmak. Bunlar Gülden'in kelimeleri. Umarım bunları kabul etmenin ötesinde *ona ait*

³ Scholars at Risk Ağı akademik özgürlükleri tehdit altında olan bilimsanlarını korumaya odaklanan uluslararası bir ağıdır; bireysel ve kurumsal üyeliğe işler. Faaliyetleri arasında ülkelerinde tehdit alan bilimsanlarının güvenliğini sağlamaya çalışmak, dünya genelinde yüksek öğretime yönelik saldırıları izlemek ve ülkelerinde hapsedilen ya da sessizleştirilen bilimsanları için kamuoyu oluşturmaya dönük kampanyalar yapmak var.

katkıların iine yerleştiririz. Bu, Gülden'in güvenlik karşıtı çalışmaları alanında büyüyen literatürün boşluğudur ve Gülden tarafından tanımlanmıştır.

Gülden'in niversite ve EDI'ya salt güvenlikleştirme değil, aynı zamanda pasifikasyon üzerinden bakmamızı isteyeceği fikrindeyim. Güvenliğe akademi bağlamında karşı çıkmaya başladığımızda ne olur? Bu, ırkçılık karşıtı uygulamalarımızda nasıl bir değişikliğe yol açar; aynı zamanda kurumun korumaya çalıştığı her ne ise, onu nasıl yerinden eder?

Dostum Dr. Ethel Tungohan şöyle yazıyor: "Yazılarımda alıntılarımı, benden önce yaşamış ve benimle aynı zaman diliminde yazan dost dşnrlere aşk mektuplarım olarak görmeye başladım." Gülden, *Letters'la (Mektuplar)* ilgili bir proje hakkındaki düşüncelerini cömertçe paylaşarak bana tarifi imknsız destek verdi. Burada yazdıklarımı cevap mektubu olarak sunuyorum. Mektuplarla ilgili bildiğimiz, ilişkisel oldukları ve zaman ve mekn arasındaki uçurumu *kapatabildikleri*. Bugün birçoğumuzun bunu özlemlerle beklediğini tahmin ediyorum. Bitirirken Gülden'e epistemik emeği için teşekkür etmek isterim; bence Gülden'in emeği hepimize yazdığı aşk mektubu. Bugün burada olmam için davet eden Dr. Suzanne Lenon ve Dr. Kristine Alexander ve Kadın Akademikler Konuşma Dizisine ve tabii ki, Gülden'le tanışmamızı sağlayan yakın arkadaşım Dr. Caroline Hodes'a teşekkürlerimi sunmak isterim. Hepinize teşekkür ederim.

KAYNAKA

- Coşar, S. ve zcan, G. (2021). A feminist analysis of security in Turkey: Neoliberal patriarchy, authoritarianism, and package politics, *Journal of World-Systems Research* 27(1), 36-57.
- Moraga, C., Anzaldúa, G. (Der). (1983). *This bridge called my back: Writings by racial women of color*. New York: Kitchen Table/Women of Color Press.
- Nath, N. (2020, 05 11). '*The Letters*': EDI and tracing work in the academe. Public Talk, Women Scholars' Speaker Series. University of Lethbridge.
- zcan, G. (2022). Acceptance speech: rejecting silence. The Support Network for Academics and Studies of Colour + Allies award for excellence in equity, *Feminist Asylum* 1(1), 14.
- zcan, G. (2020). Neoliberalism, national security and academic knowledge production in Turkey. A. Choudry ve S. Vally (Der), *The university and social justice: Struggles across the globe* iinde (60-77). Pluto Press.
- zcan, G. (2017). *Orchestrating the public: A contribution to the critique of modern police power*. Dissertation. Carleton University.
- zcan, G. (2014). Revisiting national security discourse in Turkey with a view to pacification: From military power to police power onto orchestration of labour power, *Moment Dergi* 1(1), 37-55

Nisha Nath

Athabasca University

Simten Coşar (ev.)

Feminist Asylum, Dikiş Makinesi